میراث

وداع با آجرتراش نیشابوری

نیشابور یکی دیگر از هنرمندان و معماران اصیلی و سنتی خود را در روزهای گذشته از دست داد؛ استاد محمدقاسم اَخَوی‌یان، پیشکسوت معماری سنتی که جزو معدود استادان تیشه‌داری و آجرتراشی در ایران بود که بیش از نیم قرن از عمر خود را در زمینه هنر آجرتراشی و مرمت بناهای تاریخی صرف کرد و تاکنون آثار بسیاری از این هنرمند به عنوان آثار ملی از سوی میراث فرهنگی به ثبت رسیده است.

ساخت دو ستون از ستون‌های آجرین ورودی بلوار خیام در نزدیکی آرامگاه عمر خیام و ستون‌های یادبود باغ ملی از مشهورترین آثار استاد مرحوم اخوی‌یان در شهر نیشابور است.

محمداسماعیل اعتمادی، رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری نیشابور گفت: در خلال برگزاری کنگره جهانی عطار از شاهکار آجرکاری هفت شهر عشق و سیمرغ مرحوم محمدقاسم اَخَوی‌یان، رونمایی شد، هرچند تاکنون این اثر فاخر و ارزشمند که با چندین هزار آجر ساخته شده در جایی نصب نشده است. استاد مرحوم اخوی‌یان تنها «استادکار» آجرتراش ایران بود که آجر را وسیله‌ای مناسب برای زنده نگه داشتن نقش‌های تاریخی می‌دانست و در تمام زندگی خود تلاش کرد هنر تیشه‌داری و آجرتراشی را حفظ کند.

مرحوم استاد اخوی‌یان، در رشته‌های آجرتراشی، قلم‌زنی، آسیاب سازی، گنبدسازی، مرمت، آهنگری، پنجره‌سازی فعال بوده و پس از پژوهش‌های باستان‌شناسی در نیشابور برای اولین بار استفاده از طرح‌های آثار مکشوفه از نیشابور قدیم را روی آجر مطرح و اجرا کرد.

دی‌ماه سال گذشته به پاس یك عمر خدمت این هنرمند آجرتراش، کاشی ماندگار بر سر در منزل وی در نیشابور نصب شد. / جام جم دیلی

روزهای پرالتهاب گردشگری

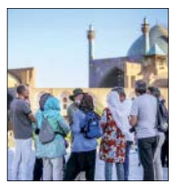

این روزها حال صنعت گردشگری‌مان هم خوب نیست؛ صنعتی که سال‌ها برای ارتقا و اعتلای آن تلاش و برنامه ریزی شده بود؛ این را ما نمی گوییم، اخبار و آمار می گوید، آماری که از کاهش ورود گردشگران به کشورمان خبر می دهد.

حرمت ا... رفیعی، رئیس انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی ایران در این خصوص به لغو بسیاری از تورهای ورودی اشاره کرده و گفته: تمام تورهای بلوک غرب که قصد سفر به ایران را داشتند، سفر خود را لغو کرده‌اند.

وی در گفت‌وگو با ایلنا افزود: تورهای ورودی از آمریکا و کانادا صد درصد، تورهای استرالیا و حوزه اقیانوسیه ۸۰ درصد، تورهای ورودی از اروپا ۶۰ درصد و تورهای ورودی آسیا ۶۰ درصد، سفرهای خود را لغو کرده‌اند. در این شرایط می‌توان گفت بیش از ۷۰ درصد تورهای ورودی به ایران درخواست کنسلی داده‌اند و احتمالا در روزهای آینده شاهد کاهش تعداد گردشگران ورودی خواهیم بود.

سیلاب به کوه خواجه در هامون و ژئوپارک جهانی در قشم رسید

عکس: فارس

وقوع سیلاب شدید در سیستان و بلوچستان، هرمزگان و کرمان پیامدهای مخربی هم برای آثار تاریخی، فرهنگی و گردشگری این استان‌ها به همراه داشته است

شبیخون سیلاب به تاریخ و فرهنگ

فاطمه مرادزاده

ایران

بغض آسمان که یکباره بترکد، کمر ابرهایش که از سنگینی و سهمگینی خم شود، می‌شود این‌که ظرف یکی دو روز به اندازه یك سال باران ببارد و سیل جاری شود در دشت‌ها، دره‌ها، شهرها، روستاها، معابر، کوچه‌ها و خانه‌ها.... سیل که جاری شود، رودخانه‌ها که طغیان کنند، سرریز می‌شوند هرجا که پایشان برسد مثل ۳۵۰ روستا در استان‌های گرم و خشك و کویری سیستان و بلوچستان و کرمان و هرمزگان و خراسان جنوبی... سرت گرم ده‌ها خبری است که این روزها فکر و ذهن و دلت را درگیر کرده و یکباره تا سر بچرخانی خبر می‌رسد استان‌های جنوبی کشورت، همان‌ها که همیشه خشك و تفتیده و تشنه لب هستند، رفته‌اند زیر آب و نفس کم آورده‌اند؛ سیلاب سلطه و سیطره‌اش را پهن کرده در سراسر روستاها، برخی شهرها، دشت‌ها، کویر و طبیعت‌شان؛ هرجا که زورش چربیده و چیره شده... رحمی هم در کار نیست؛ حتی وقتی پای میراث فرهنگی و گردشگری و طبیعت برسد؛ پای میراثی که برخی‌شان چند هزار سال قدمت دارند و از بلایای بزرگی جان سالم به در برده‌اند... این روزها سیلاب مناطق جنوبی کشور، زنگ خطر تخریب و ویرانی را حتی در آثار و بناهای تاریخی فرهنگی و گردشگری‌مان به صدا درآورده است.

> اگر یکی از همین روزهای سرد زمستانی را برای سفر به استان‌های خوش‌آب‌وهوا و زیبای جنوب کشورمان انتخاب کرده‌اید، فعلا دست نگه‌دارید...

هنوز زود است درباره اسامی و تعداد آثار فرهنگی و گردشگری آسیب دیده از سیلاب، آمار درست و دقیقی ارائه شود؛ چراکه فعلا جان صدها نفر در استان‌های باران زده جنوبی کشورمان در خطر است و ده‌ها روستا و هزاران ساختمان و واحد مسکونی زیر آب یا در محاصره سیلاب و ویرانی است و بی‌شك نجات آنها در اولویت امدادرسانی است، با این حال و تا زمان نوشتن این گزارش، جسته گریخته آمار ناقصی از پیامدهای وقوع سیلاب و زخمه آن بر آثار و بناهای تاریخی و گردشگری مناطق جنوبی کشور منتشر شده، هرچند می‌دانیم سیلاب که فروکش کند، باید منتظر آمار زیادی از بناهای تاریخی نم‌کشیده و نیمه فروریخته و نیازمند مرمت فوری باشیم، چه این‌که باران و سیلاب استان‌هایی را درنوردیده که برای سال‌ها طبیعت خشك و سوزانی داشته‌اند و در بیشتر مواقع سال، آسمان‌شان سرخ و آفتابی است، بدون تکه‌ای ابر، طبیعتا آثار تاریخی این استان‌ها در همان آب و هوا همچنان نفس می‌کشند و یارای مقاومت در برابر باد و باران و سیلاب را ندارند.

ژئوپارك قشم، زیر آب

ابرهای باران‌زا یا بهتر بگوییم سیل زا از صبح جمعه به آسمان داغ هرمزگان رسیدند، از همان موقع باریدند و باریدند، آن‌قدر که سیلابی شوند سهمگین و سرریز شوند در دشت، شهر و روستا؛ در مناطق مسکونی و غیرمسکونی، در مناطق سرشار از زندگی و محوطه‌های تاریخی خالی از شور حیات.

این حجم از باران که ببارد و این حجم از سیلاب که سراسر استان را بگیرد، طبیعی است در کل منطقه حالت آماده‌باش اعلام شود و اخبار غیرمنتظره‌ای به گوش برسد؛ مثلا این‌که برای اولین بار بشنوی ژئوپارك جهانی قشم و هر ۲۵ ژئوسایت آن (یعنی همان جاذبه‌های طبیعی گردشگری‌اش) در محاصره سیلاب قرار گرفته‌اند و تردد در برخی از آنها خطرناك اعلام شده است.

دره ستاره‌ها، تنگه چاه‌کوه، چاکویر، جزایر ناز، خلیج دیرستان و .... تنها برخی از این سایت‌های طبیعی گردشگری‌اند که باید این روزها خیال ورود به آنها را از سرتان بیرون کنید.

هشداری که علیرضا امری کاظمی، مدیر ژئوپارك جهانی قشم و سرپرست مدیریت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم بر آن تاکید دارد و گفته به دلیل گستردگی و شدت باران و به‌خاطر اطمینان از امنیت گردشگران و همچنین حفاظت از ساختار سایت، تمام ژئوسایت‌های قشم را تعطیل کرده‌اند.

فعلا هر برنامه‌ریزی را که برای سفر به استان هرمزگان و قشم دارید کنار بگذارید چون امری کاظمی یادآور شده تعطیلی برخی سایت‌ها حتی پس از بارندگی و تا خشك شدن زمین ادامه خواهد داشت، چون نفوذ آب در لایه‌های مارنی، ایجاد گل و لای کرده و عملا تردد را دشوار و خطرناك می‌کند.

تنگه «چاه‌کوه» از جمله ژئوسایت‌هایی است که به دلیل سطح غیرقابل نفوذ در برابر آب، از شدت گرفتن سیلاب با جریان تند و پرقدرت آب مواجه شده و به دلیل حجم گل و لای ایجاد شده، تردد در آن غیرممکن و به محیطی خطرناك و ناایمن برای بازدیدکنندگان تبدیل شده است.

ترددهای دریایی فعلا ممنوع

مدیر ژئوپارك جهانی قشم درخصوص شرایط بناهای تاریخی هم گفته هنوز گزارش مبنی بر بروز آسیب در بناهای تاریخی نداشته‌ایم.

آخرین خبرها تا زمان درج این گزارش حکایت از آن دارد که علاوه بر تعطیلی ژئوسایت‌های ژئوپارك جهانی قشم، ترددهای دریایی هم ناایمن اعلام و در کنار تعطیلی بنادر مسافربری، هشدار داده شده که تردد از راه دریا به جزایری چون قشم امکان‌پذیر نیست.

اسکله‌های مسافری و گردشگری قشم هم سه روز متوالی تا لحظه انتشار گزارش به روی گردشگران و مسافران بسته شده؛ تصمیمی که به نظر می‌رسد عاقلانه بوده، چراکه تنها در جزیره قشم و طی روز شنبه جاری، بیش از ۲۷۰ تن گل و لای ناشی از سیلاب روز جمعه از معابر و محله‌های شهرهای قشم و درگهان جمع‌آوری شده است.

فعلا کوه خواجه و شهر سوخته...

ایستگاه هواشناسی سیستان و بلوچستان به استناد آخرین اطلاعات دریافتی از ۱۵ ایستگاه باران‌سنجی‌اش، از بارش بیش از صد میلی‌متر باران در سراسر استان خبر داده که معادل بارش‌های یك سال زراعی منطقه در بلندمدت است.

این حجم از باران در یك منطقه خشك و بی‌باران که ببارد باید منتظر پیامدهای زیاد و عجیبی بود، مثلا این‌که آسیب‌هایی به کوه وارد شود؛ کوه تاریخی خواجه. یا این‌که بشنوی آسیب‌هایی به شهر سوخته وارد شده و از معاون میراث فرهنگی سیستان و بلوچستان بشنوی که این آسیب‌ها به واسطه محوطه و مسطح بودن شهر سوخته بسیار کم بوده، اما خب دانش خبرنگاری‌ات بگوید که خیلی دلت را به این خبر خوش نکنی و منتظر بمانی تا سیلاب فروکش کند و بفهمی که چقدر از شهر ۵۰۰۰ ساله آرمیده در منطقه خشك و تفتیده را با خود شسته و برده.

طبیعی است که منتظر شنیدن اخبار تلخ‌تری از آسیب دیدگی میراث فرهنگی و تاریخی دیار رستم دستان باشی، چه این‌که شدت بارش‌ها حاکی از زیر آب رفتن ده‌ها روستا و در محاصره قرار گرفتن صدها آبادی و محله و منطقه است... البته مسؤولان میراث فرهنگی سیستان و بلوچستان هم گفته‌اند همچنان در حال بررسی و پایش آثار تاریخی در معرض سیل هستند، اما تعدد و پراکندگی آثار، هنوز امکان بررسی جامع و ارائه گزارش نهایی را به آنها نداده است.

مهدی ارباب‌نیا، معاون میراث فرهنگی سیستان و بلوچستان گفته در این شرایط به حدود چهار روز زمان برای بررسی کامل همه آثار تاریخی در معرض تهدید سیل در استان نیاز داریم، تا بتوانیم گزارش کاملی از آسیب‌ها ارائه کنیم.

سخن او بیراه نیست، چراکه چیزی حدود ۱۸۵۶ اثر تاریخی ثبت شده در کل این استان قرار دارد که با توجه به گستره وسیع بارندگی و سیلاب، باید منتظر بررسی و ارائه گزارش توسط کارشناسان مناطق مختلف استان بود تا بتوان گزارش آسیب‌های وارد شده را به طور دقیق ارائه کرد.

تا همین یکی دو روز گذشته هم برخی آثار تاریخی سیستان و بلوچستان آسیب دیده و ارباب‌نیا گفته وضعیت بارندگی به‌خصوص در جنوب استان بسیار شدید بوده و تاکنون مشخص شده که بخش‌هایی از خانه تاریخی «شمسی» در زاهدان و بخش‌هایی از کوه خواجه دچار آسیب و فرسایش شده‌اند.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۵۷۴

جدول عادی

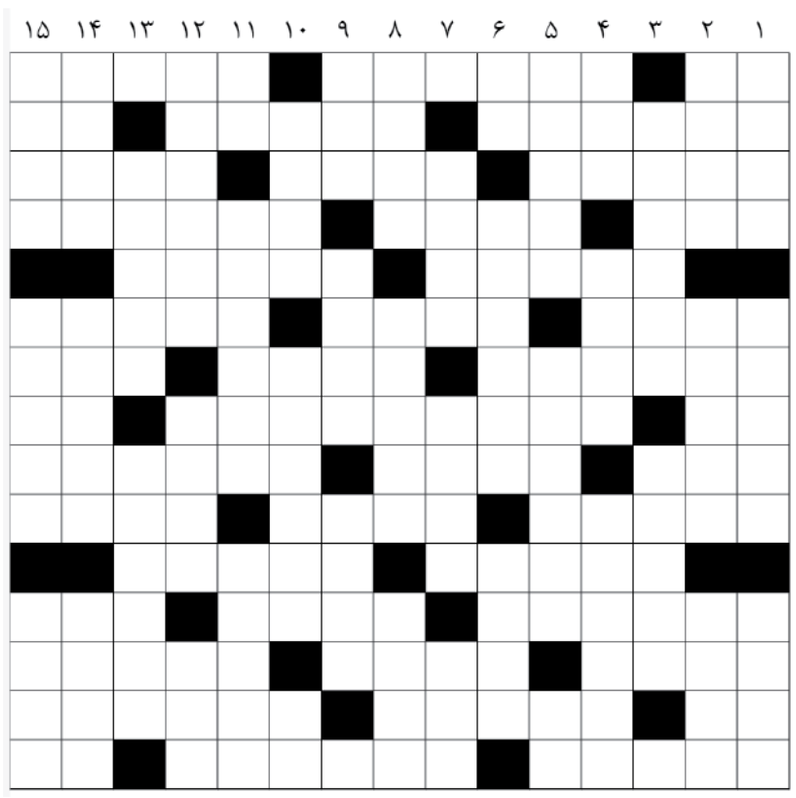

افقی: ۱) اثر چربی- وسیله نقلیه قطبی- همان شنیدن است ۲) زینهار- خاندان رسول اکرم(ص)- قورباغه ۳) منطقه خوش آب و هوای تابستانی- جسمی- حق‌الزحمه ۴) اراده- از پیامبران اولوالعزم- فلاش تانك ۵) نامی دخترانه- مسجد نجف‌اشرف ۶) دلیر- صبر و تحمل- قورباغه درختی ۷) ساکنان بهشت- جانشین- واحد صوتی در زبان ۸) یازده- وسیله سرگرمی کودکان- نیمی از دنیا! ۹) مقر سازمان ملل- کنار- بسته شدن ۱۰) تماشاخانه - بهانه‌تراشی- نوزاد ۱۱) پرنده مهاجر- لقب‌ها ۱۲) گلی زیبا- قرض- لیکن ۱۳) گلی آپارتمانی- حفر کردن- بسیار خوشایند ۱۴) تکرار حرفی- برگزیده- دانه‌های ریز گیاهی برای مداوای سرفه‌های مزمن ۱۵) زهری کشنده- نوعی آش نذری- سد خوزستان.

عمودی: ۱) قشر، پوسته- سنگدلی و بی‌رحمی- کلیپس ۲) هم‌سخن- طلاق- همبازی هاردی ۳) درخواست عاجزانه- نجس ۴) آسمان- نامی دخترانه- دوره‌ای از زمین‌شناسی ۵) حقیقی و راستین- قهوه تلخ- فرمان اتومبیل ۶) شهری در فرانسه- دومین روز هفته- نوعی دستگاه مخابراتی ۷) بخش انتهایی پرچم گل- سازی زهی- شکافتن قبر ۸) پول‌پرست- چشمه- شکاك ۹) قهرمان داستان ایلیاد- سرپوش لامپ- گلی زینتی ۱۰) واضح و آشکار- هنگام ورود به جایی گفته می‌شود- حیوانی نشخوارکننده ۱۱) مقابل روز- پنکه دستی- رمانی نوشته رضا امیرخانی ۱۲) غریبه- از بخش‌های اوستا- لقب اروپایی ۱۳) عرضه و توانایی- مقدمه هر نوشته ۱۴) پارچه مشبك- محکمه باطنی- تکیه‌گاه ۱۵) سخن کوتاه و پر معنا- رهبر استقلال هند- میوه ترش‌شده و فاسد.

جدول ویژه

افقی: ۱) رمانی نوشته ماتیسن- شهرستانی در استان گلستان- رازدار نیست ۲) آتش گرفتن- شماتت- لقب سلاطین پیشدادی ۳) تشنه نیست- گذرگاه- زمزمه کردن ۴) تهیگی- ناموس‌پرستی- چهار شاخ باد دادن خرمن ۵) دلداده شیرین- طلاق ۶) نوآیین- پایتخت لتونی- از نام‌های بهشت ۷) پول کاغذی- شش ضلعی- زمان بی‌آغاز ۸) واحد بازی بدمینتون- از ثروتمندترین نویسندگان جهان و ملقب به پدر ادبیات وحشت- مادر لر ۹) میوه انرژی‌زا- کرم کدو- غده فوق‌کلیوی ۱۰) پدر علم تاریخ- زیبا- گیاهی علفی و خودرو ۱۱) بخواست- نام قدیم بیت‌المقدس ۱۲) تعاون- پسر سهراب در شاهنامه- شهری در استان همدان ۱۳) دارای تقدس- از تقسیمات قرآن- ریزترین رگ خونی ۱۴) نشانه صفت تفضیلی- ملیح- مکار ۱۵) نیکوکاران- جیره و مقرری- قطره.

عمودی: ۱) جواب- تصویر چاپ شده- مثل و مانند ۲) کوچ کردن- فرمان- بسیار نزدیك ۳) عبور و مرور وسایل نقلیه- اضافه‌ها ۴) تیز و برنده- زیبا و دلفریب- از گیاهان آپارتمانی زیبا ۵) دارای خلاقیت استثنایی- نوعی مخفی شدن نظامی- تلخ ۶) مردن از غصه- توانستن- پرتابه ورزشی ۷) رجولیت- مجمع‌الجزایری در اقیانوس کبیر- کاهگل ۸) انقطاع- فاقد شهرت- کلاه درویش ۹) قهرمان زن رمان سووشون- بندری در هرمزگان- دستبند زنانه ۱۰) زره‌ساز- جدا کردن مواد سمی و زائد از خون- از حروف مقطعه قرآن ۱۱) بدن بی‌سر!- زشت- مخترع سینما ۱۲) نحوه فرورفتن آجرها در ساختمان- نوعی از نژاد سگ- سرپرست ۱۳) از شاگردان میرعماد خوشنویس- فرقه‌ای از مذهب اسماعیلیه ۱۴) گرفتگی زبان- پروردگار- قدر زر را او می‌داند و بس ۱۵) معروف‌ترین غذای نذری- نسل- ارزیابی ذهنی.

حل جدول عادی شماره ۵۵۷۳

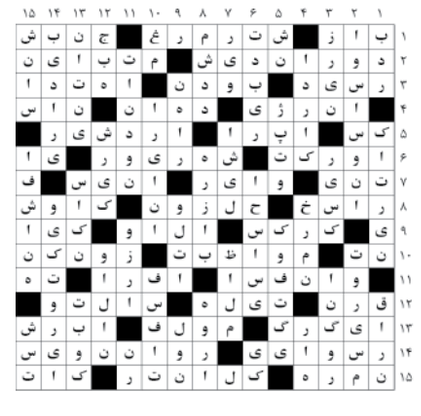

حل جدول ویژه شماره ۵۵۷۳

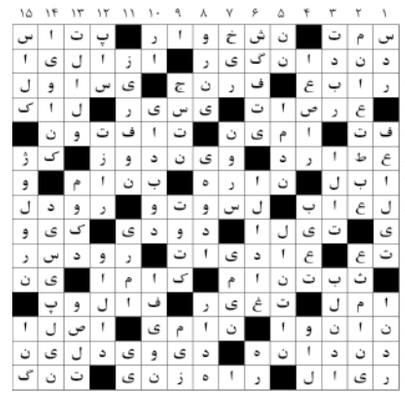

هشدار به بهره‌برداران غیرمجاز گیاهان دارویی در زنجان

گیاهان دارویی از دیرباز به صورت خودرو در سراسر دشت و کوهستان کشور چهار فصل‌مان می‌روییده و می‌روید؛ چیدن و استفاده و فروش و درآمدزایی از آنها هم همواره توسط مردمان بومی صورت می‌گرفته، اما چند سالی است که به دلیل قیمت بالای گیاهان دارویی، این چیدن‌ها آنقدر غیراصولی و بی‌رویه شده که خطر انقراض بسیاری از گونه‌ها را به دنبال دارد. همین است که معاون فنی اداره‌کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان زنجان، به بهره‌برداران غیرمجاز برای برداشت گیاهان دارویی در اراضی ملی هشدار داده و گفته برخی از بهره‌برداران با برداشت‌های بی‌رویه و غیراصولی علاوه بر آسیب به مراتع موجب کاهش سطح و توان تولیدی این گیاهان شده‌اند.

استان زنجان با داشتن مراتع در سطح یك میلیون و ۱۳۷ هزار و ۶۰ هکتار دارای گیاهان مرتعی خودرو بوده که برخی از این گیاهان به صورت دارویی مورد استفاده قرار می‌گیرد. جلیل سلطان‌نژاد ریزوم ثعلب، زیره سیاه، ریشه کوکب، پیاز گل نرگس، پیاز گل لاله سرنگون، ریشه‌های ختمی، کاسنی، ریواس وحشی، روناس، زنبق وحشی، کوکب وحشی، شیرین‌بیان، سنبل‌الطیب، چله‌داغی، سورنجان، انواع پیازها، قره‌قات، شقایق، انواع لاله‌ها، سوسن چهل چراغ، ریشه و پوست درختچه‌ها و درختان جنگلی را از اقلام ممنوعه و غیرمجاز اعلام و تاکید کرده این گونه‌ها جزو گونه‌های تهدید شونده، در حال انقراض و جزو ذخایر ژنتیکی کشور محسوب می‌شود و بهره‌برداری آنها از عرصه‌های منابع طبیعی مطلقا ممنوع است.

وی به برخی از اقلام مجاز و مشروط هم اشاره کرده و گفته میوه زرشك وحشی، میوه بنه و بلوط، صمغ طبیعی بنه، ترنجبین، سماق، علف گل گاوزبان، آویشن، کاکوتی، گردو و فندق جنگلی، باریجه، آنغوزه تلخ و شیرین، کتیرا، علف چای، گل بومادران، گل کاسنی، گل گندم، گلرنگ، بادرنجبویه، بابونه، پنیرك، بارهنگ، شاتره، اندام هوایی ریواس، موسیر، کنگر، انواع قارچ خوراکی، بذر باریجه و بذر آنغوزه از جمله اقلام مجاز به منظور بهره‌برداری است که بهره‌برداری از این گیاهان در حد مجاز و مشروط برای مصارف خانگی روستاییان ساکن در منطقه بلامانع است، ولی حمل و خارج کردن این محصولات از محل، بدون صدور مجوز و گواهی حمل از ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری ممنوع است. / جام جم دیلی

لرستانی‌ها از پلنگ ایرانی حمایت می‌کنند

لرستان یکی از زیستگاه‌های اصلی پلنگ ایرانی است؛ گونه‌ای ارزشمند برای طبیعت و درعین حال در معرض انقراض. اما لرستان، فعالان محیط زیستی دلسوزی دارد که سال‌هاست برای حفاظت از طبیعت استانشان فعالیت می‌کنند. فقط این نیست این روزها خبر خوبی هم از سمت مسؤولان محیط زیستی لرستان منتشر شده؛ خبری که منبعش مدیرکل حفاظت از محیط زیست لرستان است و خبرش اجرای طرح حمایت، حفاظت و مدیریت پلنگ ایرانی در این استان.

مهرداد فتحی بیرانوند در تشریح این خبر گفته بنا به صلاحدید سازمان حفاظت محیط زیست کشور، دبیرخانه برنامه عملیاتی مدیریت پلنگ ایرانی به استان لرستان منتقل شده و با همکاری مرکزی مطالعات تخصصی پلنگ و سایر مجامع بین‌المللی، برنامه‌ریزی برای حمایت و مدیریت پلنگ ایرانی در استان لرستان استارت زده شد.
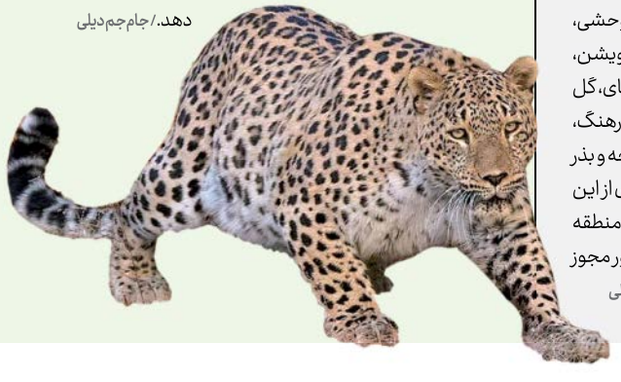
مدیرکل حفاظت از محیط زیست لرستان اظهار امیدواری کرده در پایان این برنامه در رابطه با حفاظت از پلنگ ایرانی، اجرای برنامه‌های آموزشی به‌خصوص برای جوامع محلی و ... به نتایج مطلوبی برسند و موضوع حفاظت از پلنگ ایرانی را به مراحل حساسی رسانده و این گونه بسیار مهم را نجات دهند. فتحی بیرانوند تاکید کرده با توجه به این‌که این گونه در معرض خطر انقراض است و تهدیدهای بسیار زیادی برای این گونه وجود دارد، امیدواریم با اجرای این برنامه‌ها، لرستان به عنوان پایلوت حفاظت از این گونه، اقدامات خوبی را انجام دهد. / جام جم دیلی